

ადამიანური კაპიტალი როგორც არსებით გამოწვევებზე შედეგის უზრუნველყოფის გადამწყვეტი რესურსი

მერაბ ბარათაშვილი

ასოცირებული პროფესორი, აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
merabib@gmail.com

თორნიკე ბარათაშვილი
დოქტორანტი

აბსტრაქტი

ადამიანური კაპიტალი, ყოველთვის იპყრობდა მნიშვნელოვანი მკვლევარების ყურადღებას, მისი და მასთან დაკავშირებულ სხვადასხვა სახის სოციალური მოვლენის შესწავლის მიზნით ბევრი ავტორიტეტული მკვლევარის მიერ შრომები იქნა შექმნილი, სტატიაში განხილულია ამ მიმართულებით ჩვენ ქვეყანაში არსებული სიტუაცია, წარმოდგენილია ადამიანური კაპიტალის მნიშვნელოვანი რესურსად ქცევის არსებითი ხასიათის მოტივები. მოტანილია პარალალები რომელიც ცხადს ხდის თუ რა შედეგების მოტანა შეუძლია ადამიანური კაპიტალის არსებითი ხასიათის რესურსად ქცევის შესაძლებლობას თვითონ რესურსის მფლობელისა და საზოგადოებისათვის მთლიანად, წარმოდგენილია ადამიანის საქმიანობის ის ძირითადი სახეობები რომელი მიმართულებების მიხედვით აუცილებელია დროულად იქნას მიღებული სათანადო გადაწყვეტილებები, მათ შორის თანამედროვე მოთხოვნების შესაბამისი ინტელექტუალური და პროფესიული რესურსებით აღჭურვილი ადამიანთა მრავალპროფილური გუნდების ჩამოყალიბების მიზნით.

საკვანძო სიტყვები: ადამიანური კაპიტალი, ადამიანური რესურსი, კოოპერატივი, მწვანე მშენებლობა, ენერგოეფექტურობა, მომზადება და გადამზადება

JEL: O15

DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.12>

ციტირებისათვის: ბარათაშვილი მ., ბარათაშვილი თ. (2023) ადამიანური კაპიტალი როგორც არსებით გამოწვევებზე შედეგის უზრუნველყოფის გადამწყვეტი რესურსი. საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „ადამიანური კაპიტალი, ინსტიტუტები, ეკონომიკური ზრდა“. შრომების კრებული. ქუთაისის უნივერსიტეტი. გვ. 96 - 103. DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.12>

შესავალი

ცივილიზაციის განვითარების ისტორიის ზედაპირული ანალიზითაც დასტურდება რომ ადამიანური კაპიტალი როგორც რესურსი საზოგადოებების განვითარების გადამწყვეტი ფასეულობაა. სანამ ეს ცივილიზაციის არსებობის და ისტორიის სხვადასხვა ეტაპებზე, ცხოვრების გადამწყვეტი ფასეულობა ადამიანური კაპიტალი განვითარების გადამწყვეტ რესურსად ჩამოყალიბდებოდა, სანამ ფიზიკური შრომა ითვლებოდა ადამიანის საქმიანობის ძირითად სახეობად და მისი ცხოვრების შენარჩუნების გადამწყვეტ პირობად ის კაპიტალის ფორმით იყო წარმოდგენილი და მისი განკარგვა და მისით აკუმულირებული

ფორმით სარგებლობა იყო ცალკეული ჯგუფების თუ საზოგადოების წარმატების მთავარი ფაქტორი.

ძირითადი ტექსტი

ადამიანის კაპიტალის შეფასების განვითარების ინდექსი განსაზღვრავს, ქვეყანაში სიცოცხლის საშუალო ხანგრძლივობას, განათლების დონესა და ერთ სულ მოსახლეზე მოსულ მთლიანი შიგა პროდუქტის მჩვენებელს. ამ დონემდე მისვლამდე ადამიანმა და მისმა მთავარმა ფასეულობამ კაპიტალმა განვითარების ისტორია გაიარა. შრომის იარაღების შექმნამ მნიშვნელოვანი ცვლილებები შეიტანა ადამიანის შრომით საქმიანობაში, ამაღლდა რენტაბელობის მაჩვენებელი, რამაც კიდევ უფრო გაზრდა

ახალი ტექნიკური შესაძლებლობებით ფიზიკური შრომის ჩანაცვლების მოტივაცია. რის გამოც თანდათანობით შეიცვალა ადამიანის მიერ შრომის მიმართ დამოკიდებულება და ის დროთა განმავლობაში ორ დიდ ჯგუფად ფიზიკურ და ინტელექტუალურად იქნა გაყოფილი, მოგვიანებით შრომის სახეობიდან გამომდინარე ადამიანური რესურსების ეფექტურად გამოყენებისა და მართვის სტრატეგიების შემუშავების და ადამიანური კაპიტალის მართვის მიზნით უამრავი თეორია შეიქმნა, მათგან გამორჩეულად პოპულარული თეოდორ შულცის, ნობელის პრემიის ლაურიატების გარი ბეკერის, ჯეიმს ჰეკმანის ნაშრომებია ცნობილი. ტერმინი ადამიანური კაპიტალი 1958 წელს პირველად ჯეიკობ მინსერმა გამოიყენა და პარალელურად გაჩნდა შესაბამისი სასწავლო პროგრამები, რომლებიც დაინტერესებულ სახელმწიფო თუ ბიზნეს ჯგუფების მიერ ადამიანური რესურსის ეფექტურად მართვის სტრატეგიის ცოდნის მიწოდებაზე იყო ორიენტირებული.

ჯერ კიდევ ძალიან ღრმა წარსულიდან დღემდე პროცესების ანალიზმა ცხადყო, რომ საზოგადოების კეთილდღეობის მასშტაბები, მისი ხარისხი ადამიანურ კაპიტალის ეფექტურ გამოყენებაზეა ძირითადად დამოკიდებული. ადამიანური კაპიტალის მნიშვნელობის შესახებ ჯერ კიდევ მე-18 საუკუნეში ადამ სმიტი წერდა „ერთა სიმდიდრის ბუნებისა და მიზეზების კვლევაში“: მისი თქმით, ძირითადი კაპიტალი შედგება არა მხოლოდ შრომის მანქანებისა და ხელსაწყოებისგან, მომგებიანი შენობებისა და მიწისგან, არამედ „შემქნილი და სასარგებლო შესაძლებლობებისგან, ყველა მცხოვრები ან თემის წევრის მიერ“. ეს შესაძლებლობები არა მხოლოდ ეკუთვნის ადამიანს, რომელმაც შეიძინა ისინი, არამედ ის ამავე დროს ხდება მთელი საზოგადოების სიმდიდრის ნაწილი, რომელსაც ადამიანი ეკუთვნის. „მუშაკის დიდი ოსტა-

ტობა შეიძლება ჩაითვალოს იმავე თვალსაზრისით, როგორც მანქანები და საწარმოო ინსტრუმენტები, რომლებიც ამცირებენ ან ამსუბუქებენ შრომას და რომლებიც, მართალია გარკვეულ ხარჯებს მოითხოვს, მაგრამ ამ ხარჯებს მოგებასთან ერთად ანაზღაურებენ“, - დაასკვნა სმიტმა. ამ თუ იმ საზოგადოების კეთილდღეობა მათ მიერ სხვადასხვა მიმართულებით ხელმისაწვდომ პროგრესულ მიღწევების გამოყენების შესაძლებლობებზეა მთლიანად დამოკიდებული.

ამაზე დგას განვითარებული სამყაროს დღევანდელი დღე და მომავალი, დიდხანია ეს ტენდენცია შეუქცევად ხასიათს ატარებს, სწორედ ამის გამოა რომ დასავლეთის სამყაროში ტერმინი „მუშა“ ასე თითქოს შეუმჩნეველად მაგრამ შრომითი საქმიანობების ძირითად მიმართულებებში ატავიზმად იქცა და ფაქტია რომ წარსულს ბარდება. მეოცე საუკუნის შუა პერიოდამდე ადამიანთა დიდი ჯგუფებისათვის კეთილდღეობა მთლიანად მათ ფიზიკური რესურსის ეფექტურად გამოყენებაზე იყო დამოკიდებული, ხოლო მსოფლიოს მასშტაბით ფინანსურად წარმატებული ადამიანების სათავეებთან იყვნენ ადამიანები რომელთა შემოსავლები წიაღისეული სიმდიდრების (ნავთობი, ნახშირი, ოქრო და სხვა.) მოპოვების და გადამუშავების შემდეგ მიღებული პროდუქტის რეალიზაციის მოცულობებზე იყო სრულად დამოკიდებული. ბოლო პერიოდში ათეული წლებია ფინანსურად წარმატებულ ადამიანების სისათავეში მოექცნენ ადამიანები რომელთა მიერ შექმნილი საყოველთაო მოხმარების პროდუქტი დიდი წილად გონებრივი შრომის ნაყოფია. 2006 წელს ინდოეთმა ექსპორტზე გაიტანა კომპიუტერული პროგრამები, რომელთა საერთო ღირებულება იმ წელს რუსეთის ბიუჯეტის ფინანსურ მაჩვენებელს ორჯერ აჭარბებდა, პროგრამების შექმნა ადამიანური კაპიტალის, მისი ინტე-

ლექტურული და გონებრივი შესაძლებლობის რესურსად ქცევის წყალობით გახდა შესაძლებელი, რუსეთის ბიუჯეტი კი მეტწილად აღუდგენელი რესურსების, გაზისა, ნავთობის, ხეტყის რეალიზაციის შედეგად იქნა შევსებული. პირველი სახეობის პროდუქტის წარმოებისას არსებითად გაიზარდა ადამიანის მიერ საკუთარი რესურსების ეფექტურად გამოყენების მოტივაცია, მეორის შემთხვევაში კი ამ ტიპის მოტივაციის კრიტიკულად უმნიშვნელო მაჩვენებელი კიდევ უფრო შემცირდა. სტატისტიკის სამსახურის მიერ წარმოდგენილი ინფორმაცია, რომელიც ნათელყოფს ქვეყნიდან გატანილი პროდუქტების საერთო მაჩვენებელს და მათ ხვედრით წილს ექსპორტის საერთო მოცულობაში. წარმოდგენილი ინფორმაციის ზერელე ანალიზიც ცხადყოფს, რომ ამ პროდუქტების უმრავლესობის წარმოებისას უმნიშვნელო ოდენობითაა გამოყენებული ბოლო ათწლეულების მანძილზე პროგრესულ სამყაროში შექმნილი ახალი ტექნოლოგიები, საექსპორტო პროდუქტების წამყვან პოზიციაზე მყოფ სახეობების წარმოებას მეტწილად ადამიანური რესურსებიდან ფიზიკური შრომის სახით წარმოდგენილი უნარების რეალიზება ხმარდება, ეს კი იმას ნიშნავს, რომ პროდუქტები რომელიც ქმნიან ბიუჯეტის ძირითად ფინანსურ მარაგებს, ადამიანური რესურსების ნაკლებად კონკურენტული უნარების რეალიზების შედეგადაა წარმოებული. ამის გამო, არსებობს სხვადასხვა მიზეზით პერიოდულად მათი სტაბილური წარმოების საფრთხეების გააქტიურების შესაძლებლობები, რაზეც მეტყველებს შესაბამის სფეროებში არსებული პრობლემების გამო სიტუაციის შეცვლის სურვილით ორგანიზებული მასშტაბური პროტესტები. არადა, ქვეყნის ეკონომიკის სწორი მიმართულებით დინამიურად განვითარების და სოციალური ფონის მკვეთრად გაუმჯობესების მიზნით, სა-

სურველი იქნებოდა მრეწველობაში და კონკრეტულად საექსპორტო პროდუქტების ჩამონათვალში წამყვან პოზიციები ადამიანის რესურსების ეფექტური გამოყენებით, მაღალი ტექნოლოგიების მეშვეობით წარმოებულმა პროდუქტებმა დაიკავეს. სხვადასხვა მიმართულებით კონკურენტუნარიანი არსებითი ხასიათის შედეგების უზრუნველყოფა წამყვან ქვეყნებსა და კომპანიებში გონიერ ტექნოლოგიებზე მინდობილი. ამ ტექნოლოგიებს კი, ახალი უნარ-ჩვევებით და თანამედროვე მიდგომებით გამდიდრებული ცოდნით აღჭურვილი ადამიანები ქმნიან. დღეს ქვეყანაში არსებული რეგულაციებით სასწავლო პროგრამები უამრავი მაჩვენებლით ფასდება. ერთ-ერთი გადამწყვეტი, პროგრამის ფარგლებში მიღებული ცოდნის შედეგად დასაქმების მაჩვენებელია, ნებისმიერი ფორმალური თუ არაფორმალური სწავლების მნიშვნელოვანი შედეგი იქნებოდა იმის შეფასება, თუ როგორ გაიზარდა ცოდნის მიღების შემდეგ ადამიანური რესურსის ხარისხობრივ და პროდუქციის წარმოებისას მოხმარებული რესურსების საერთო მაჩვენებელში ახალი ტექნოლოგიების ხელმისაწვდომობის და მათი მეშვეობით პროდუქციის წარმოებაში ხვედრითი წილი.

დადგენილია, რომ პროექტირების თანამედროვე ელექტრონული ტექნოლოგიების გამოყენების გარეშე 2008 წლის პეკინის ოლიპიადის მთავარი სტადიონის მხოლოდ დაპროექტებას ძველი არქაული მეთოდებით 20-25 წელი დაჭირდებოდა და სერიოზული ხარვეზების გარეშე პროცესი ვერ დასრულდებოდა. დრომ მოიტანა და ახალი ცოდნა და ამ ცოდნის გადამწყვეტ ადამიანურ რესურსად ქცევა მხოლოდ ტრენდი არ და ვერ იქნება, ცივილურ სამყაროსთან დაგვიანებული და დაბალი სიჩქარით ინტეგრირების მიუხედავად დრო აყენებს ახლა მოთხოვნებს რომელთა რეალიზება მხოლოდ თანამედროვე მიდგომებით გათ-

ვალისწინებით აღჭრვილი ცოდნით ადამიანების მიერ რეალიზირებული რესურსებით იქნება შესაძლებელი. ტექნოლოგიები არა მარტო საბოლოო პროდუქტის ხარისხს და შესაბამისად მაღალ კონკურენტუნარიანობას უზრუნველყოფენ, მნიშვნელოვანი სირთულის მატარებელი სამუშაოების წარმოებისას ისინი იძლევიან ყველა მოქმედი ცხადი თუ ძნელად შესამჩნევი ფაქტორების გათვალისწინებით პროცესის მოდელირების საშუალებას, რის შედეგადაც გამოირიცხება ხარვეზები და აღარაა საჭირო გამოვლენილი შეცდომების აღმოფხვრის მიზნით ახალი ფინანსური დანახარჯების გაწევა.

ამის საილუსტრაციოდ დღევანდელი რეალობიდან არაერთი მაგალითის მოყვანაა შესაძლებელი, სიცხადისათვის საავტომობილო გზის სამტრედია-გრიგოლეთის მონაკვეთის მშენებლობისას ჩავარდნილი ხიდი და რიკოთზე იმავე გზის მშენებლობისას დაშვებული სერიოზული ხარვეზების გამო, ხშირად არასამართლიანად მეწყერად შეფასებული უხვად გამოვლენილი მოვლენებიც საკმარისია. ამ შემთხვევების გარდა არის უამრავი სფერო სადაც ახალი რესურსებისა და შესაძლებლობებით აღჭრვილი ადამიანების ჩართულობა უკიდურესად აუცილებელია, თუნდაც ძალიან ტრტივილური შემთხვევა, არსებობს ზუსტი სტატისტიკა - რამდენი მიწა არ დაიხნა ბოლო წლებში, და ეს მაჩვენებელი ყოველწლიურად დაუხნავის შკალაში ციფრების ზრდით ხასიათდება, ეს ნეგატივი პროცესი ტრივიალურ ხასიათის მოსაზრებებით არ უნდა იქნას მხოლოდ გამართლებული. მაშინ, როცა თუნდაც სიმინდის ფასი ათჯერ გაიზარდა, ამან ვერ წაახალისა მიწის მეკატრონეები ამ კულტურის წარმოების მიზნით მიწები დაემუშავებით. და სწორედ იმის გამო რომ დღემდე ამ კულტურის წარმოება ძირითადად ადამიანის ფიზიკურ შრომაზე იყო დაფუძნებული, ძვე-

ლი არქაული წესი აღარაა საკმარისი მისი და უმარავი სხვა კულტურის წარმოების უზრუნველსაყოფად. თანამედროვე ტექნოლოგიამ, რომელმაც დასავლეთ ქვეყნებთან ერთად აზიაც მოიცვა ჩვენთან ჯერ ვერ შემოაღწია, წლებია უკვე არა მარტო კანადაში, ყაზახეთშიც სიმინდის სარეკორდო მოსავალი 40 ტონას შეადგენს ჰექტრაზე. სოფლის მეურნეობა ჩვენი ქვეყნისთვის სპეციფიურად მნიშვნელოვანი სეგმეტია, მოსახლეობის ნახევარზე მეტი სოფლად ცხოვრობს და ეს დარგით, ისიც ქვეყნის გარედან ფინანსური დახმარებით, ეკონომიკის მხოლოდ 8% ქმნის და ისე რომ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტის ძირითადი სახეობიდან უმეტესსზე გარედან მოწოდებულ პროდუქტზე ვართ დამოკიდებული. ეს ყველაფერი პირდაპირ კავშირშია ადამიანურ კაპიტალთან, დარგში უმნიშვნელო წვლილი უჭირავს თანამედროვე ტექნოლოგიებს. ჰოლანდია აწარმოებს, დედამიწაზე წარმოებული პომიდვრის 35%-ს, კიტრის 26%, ჯამურად ყველა ქვეყნიდან ექსპორტზე გატანილი ყველის 60%-ს. შესაბამისი ყვავილის მისთვის უცხო სახეობა, დარგის მნიშვნელოვან სეგმენტად აქცია, და ამ და სხვა სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობით დაკავებულია მოსახლეობის 1% და დარგი ეკონომიკის 28% ქმნის, აშშ-ს შემდეგ მეორე ადგილი უჭირავს სასოფლო სამეურნეო პროდუქტის მიწოდებაში, დარგში ხელით შრომას მხოლოდ დამხმარე ფუნქცია აკისრია. ადამიანური კაპიტალის ამ სეგმეტისათვის საჭირო უთანამედროვესი მოთხოვნების საპასუხოდ სრულფასოვან რესურსად გადაქცევა ადამიანებს გაიყვანს სხვა სოცოიალურ დონეზე, ამასთან ქვეყანას გაუჩნდება საკვები პროდუქტების საკუთარი რესურსები, გაიზრდება ქვეყნის ეკონომიკაში დარგის მიერ შეტანილი წვლილი, ერთიცაა გასათვალისწინებელი, ხშირად ადამიანური კაპიტალის სასარგებლო რესურსად გადასაქცევის მიზნით, სა-

ჭირო ტექნოლოგიების მოზიდვის მიზნით ცოდნის დაუფლების გარდა, შესაბამისი ინსტიტუციების დაგვიანებით მაგრამ სასწრაფოდ დანერგვის გარეშე სასურველი შედეგი არ დადგება. სოფლის მეურნეობაში სათანადო შედეგებზე გასვლა კოოპერირების გარეშე ფუჭი ილუზიაა, ამ მიმართულებით შედეგის მიღწევის მიზნით ყველა მცდელობა ფუჭი მონდომებაა. ქვეყანაში შეიქმნა 1600-ზე მეტი კოოპერირება, იაპონიაში ასეტი სულ 800-ია. და გაიცა დიდი მოცულობის უამრავი გრანტი. ბრენდად ქცეული თუნდაც ერთი კოოპერატივის დასახელება ვერცერთ გამოკითხვებით ვერ დაფიქსირდება.

სამეურნეო საქმიანობის სხვა მიმართულებებშიც არსებობს მნიშვნელოვანი და ხშირად მწვავე გამოწვევები, სადაც გადაუდებლად და უსწრაფესადაა მისაღები სათანადო გადაწყვეტილებები, მიღებულია კანონი ენერგოეფექტურობის შესახებ, მაგრამ საქმე ადგილიდან არ დაძრულა, „მწვანე მშენებლობა“, შენობა ნაგებობების ენერგოეფექტურობა ცივილიზაციის თანამედროვე გამოწვევაა და არა მარტო ევროპას, ამერიკასა, იაპონიასა თუ კანადაში, ამ მიმართულებით მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილებები სხვა ჯგუფში შემავალ სახელმწიფოებშიც დიდი ხანია იქნა მიღებული. ბოლო სამი წლის მანძილზე აგებულ „მწვანე სახლების“ VIP ხუთეულში, ვიეტნამში აგებული ნაგებობაც მოხვდა, მაშინ როცა სახეზეა ენერგო მატარებლებზე ფასების ცვლილების დინამიკა. ამ მიმართულებით სათანადო პროცესების დაგვიანება არანაირად არ იქნება სახარბიელო, ქვეყნის სოციალურ ეკონომიკური მაჩვენებლების გაუმჯობესების მიმართულებით, სად თუ არა ამ მიმართულებებითაა უკიდურესად საჭირო თანამედროვე გამოწვევებზე მკვეთრად და კონკრეტულად ორიენტირებული რესურსებით აღჭურვილი პროფესიონალთა დიდი გუნდი. ადამიანის საქმიანობის შესაბა-

მისი სახეობის წარმოებისას სათანადო ღონისძიებების გატარების დაგვიანება მკვეთრად ზრდის ამ თვალსაზრისით პრობლემად გადაზრდის შესაძლებლობებს, მაშინ როცა საქმიანობის ამ სახეობის მიმართ არსებული გამოწვევები ადამიანური კაპიტალის მათთვის და საზოგადოებისათვის უკიდურესად სასარგებლო რესურსად გადაქცევის მიზნით მნიშვნელოვანი მოტივატორებია.

დასკვნა

როგორც მანქანა-დანადგარების მიერ შესრულებული სამუშაოს შეფასება მკაცრად განსაზღვრული და მარტივად საანგარიშო მარგი ქმედების კოეფიციენტის შემოვლითაა შესაძლებელი, ადამიანური კაპიტალის როგორც რესურსის შეფასებასას გამოყენებული უნდა იქნას მსგავსი მიდგომა და მისი მეშვეობით უნდა შეფასდეს სასწავლო პროგრამების მიერ მიცემული ცოდნა და ამ ცოდნის შედეგად ადამიანური კაპიტალი რა ხარისხის რესურსად ჩამოყალიბდა და როგორია მისი რეალიზებით მიღებული უკუგება. ეს მაჩვენებელი არსებითად განსაზღვრავს ქვეყანაში არსებულ სოციალურ ეკონომიკურ ფონს, გლობალურ სივრცეში ქვეყნის არსებითი მახასიათებლებით ადგილის კუთვნილებას და მის როგორც სტაბულურად განვითარებად გარანტირებულ მომავალს.

ზუსტად უნდა იქნას შესწავლილი ქვეყნის სხვადასხვა მიმართულებით გამოწვევები და უახლოეს მომავალში მათ საპასუხოდ განსახორციელებელი ღონისძიებები, მათ შორის დადგენილი უნდა იქნას ადამიანური რესურსებზე კონკრეტული მოთხოვნები და განისაზღვროს შესაბამისად მოტოვირებული ახლგაზრდების ადამიანური კაპიტალის კონკრეტულ მაღალ ფასეულ რესურსად გადაქცევის მრავალფაქტორიანი პირობები.

არსებობს ადამიანური კაპიტალის მაღალი ხარისხის რესურსად ქცევის შემ-

თხვევაში დამდგარი შედეგის თვალსაჩინო მაგალითები.

სინგაპური - სივრცე სადაც არ არსებობს არანაირი ბუნებრივი რესურსი, უკიდურეს სიღარიბეში და მინიმალური საყოფაცხოვრებო პირობების გარეშე. ადგილობრივი მოსახლეობა ყველა სიღუფიერესთან ერთად სასმელი წყლის მძიმე დეფიციტსაც განიცდიდა. ქვეყნის პრემიერად მოვიდა ადამიანი რომელიც ღრმად იყო დარწმუნებული ადამიანური კაპიტალის როგორც უმაღლესი კატეგორიის რესურსის, როგორც მნიშვნელოვანი ცვლილებების უზრუნველყოფის შესაძლებლობებში და მკვიდრი მოსახლეობის სწორედ ადამიანური კაპიტალის როგორც არსებითი რესურსის ხარისხობრივი მაჩვენებლის მკვეთრად ზრდის პირობებით, მოკლე დროში იქნა შესაძლებელი ის საოცრება, რითაც სინგაპურის სწრაფი განვითარება და მისი წარმატებული ქვეყნების გვერდით დაყენება იქნა უზრუნველყოფილი. საყურადღებო ისაა, რომ ქვეყანას ამ მიმართულებით ოდითგან ჰქონდა საკმარისი გამოცდილება, გელათის აკადემიაში, იგივე ასუად ათინადში, „აღმოსავლეთის მეორე იერუსალიმში“ სასწავლო პროგრამების: „ქვეყნის საზომლოდ“, „რიცხუნი“, „სამოსოდ“ და კვადრიუმის „საქმეთი, მხედველობითი და განმსიტყუელობითი“, „თანამზრახველობისა, მეპაექრობისა და დღესასწაულობისა“, „ვარსკვლავთმრიცხველობა“ გავლით ცოდნა მიღებულმა არა ერთმა, მომავალში დიდმა მოღვაწემ მაშინდელი დასავლური სამყაროს განვითარებაში შეიტანეს გადამწყვეტი მნიშვნელობის წვლილი.

და კითხვაზე, არსებობს სავარაუდო და არცთუ ისე სახარბიელო პასუხი, ეს და სხვა უამრავი მსგავს შედეგებზე გასული ადამიანები, რომლებმაც მსოფლიო პროგრესის განვითარებას დაატყვეს თავის არსებითი ხასიათის კვალი, ვინ იქნებოდნენ და რისი მიღწევას შეძლებდნენ აქ დარჩენი-

ლები წარმატების მიღწევის გზაზე ? - ჯორჯ კობი (გრიგოლ კობახიძე)-მინის ჯადოქარი, გიორგი მაჩაბელი-პარფიუმერი, ალექსანდრე ქართველიშვილი (ალექსანდრე ქართველი)-ავიაკონსტრუქტორი, ალექსანდრე (ლექსო) თორაძე-ჰიანისტი, გიორგი ბალანჩივაძე (ჯორჯ ბალანჩინი)-ბალეტმეისტერი, ლეო ბოკერია-ცნობილი კარდიოქირურგი. და სანამ მოხერხდება აქ ამ მიმართულებით არსებითი ხასიათის ცვლილებების შეტანით ახლი პროგრესის თანმხვედრი თუ არა, მას კვალში მიდევნებული დამოკიდებულებების ჩამოყალიბება, ვინ იცის კიდე ქვეყნის მკვიდრი მომავალში რამდენი დაემატება ამ სიას, რომლებიც სხვაგან მოახდენენ თავის უდიდეს რესურსად ქცეულ ადამიანური კაპიტალით ცივილიზაციის განვითარებაში წვლილის შეტანას.

საყოველთაოდ ცნობილია ბევრი რესურსებით მიდარი ქვეყანა, არ გამოირჩევა განვითარებული ეკონომიკით, ისინი ვერ ქმნიან საკუთარი ქვეყნების და მით უფრო მსოფლიო მასშტაბით ახალი უმნიშვნელოვანესი გადაწყვეტილებების მიმღები სასარგებლოდ ინსტრუმენტებს, ტექნოლოგიებს და მეთოდებს. რესურსად ქცეული ადამიანური კაპიტალი, რომ უფრო მნიშვნელოვანია ვიდრე ბუნებრივი რესურსები ამას ფინეთის, იაპონიის თუ სინგაპურის მაგალითიც ადასტურებს. ამ ქვეყნების წარმატებები იქ თავის დროზე მიღებულ მნიშვნელოვან გადაწყვეტილებებითაა განპირობებული, მათ შორის, მნიშვნელოვანი მაინც ისაა, რომ ცოდნის მიწოდება ჯერ კიდევ სკოლამდელი ასაკიდან იწყება და ეს არაა ტრივიალური პროცესი, სწავლის ყველა ეტაპი ადამიანის შესაძლებლობის კონკრეტულ ახალი გამოწვევების საპასუხოდ რესურსად ქცევის დასრულებული პერიოდია. იაპონიაში სკოლამდელ ასაკში ბავშვს თეორიული წიაღსვლების გარეშე აძლევენ შესაძლებ-

ლობას მკაფიოდ გაიაზროს რას გულის-
ხმობს პროცესის ოპტიმიზაცია და დიდ
თუ პატარა პრობლემის დაძლევისას რო-
გორ შეიძლება მიღებული იქნას რაციონა-
ლური გადაწყვეტილება. ჩვენც ოპტიმა-
ლური და თან რაციონალურიც მივიღეთ
გადაწყვეტილება და დიდი თუ მცირე წი-
ნააღმდგეგობის დაძლევა ქვეყნის დატო-
ვებით გადავწყვიტეთ. ან სასწრაფოდ ვი-

წყებთ რეალურ ცვილილებებს ადამიანური
კაპიტალის, უხლოესი გამოწვევების შესა-
ბამის რესურსად ქცევის მიზნით, ან და
უკეთეს შემთხვევაში ახლო მომავლიდან
ხელოვნურ ინტელექტის მიერ მიღებული
გადაწყვეტილებებით იმ ხალხს ყოფა
ვინც მომავლის დაგეგმვისას არ ან ვერ
მიიღებს დროულ გადაწყვეტილებებს.

გამოყენებული ლიტერატურა

- საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური ადგილობრივი ექსპორტი (ექსპორტი რეექ-
სპორტის გარეშე) 2022 წლის იანვარი-მარტი. 19.04.2022 www.geostat.ge
- სინგაპური, ესტონეთი, შვეიცარია: სამიზნე მოდელები ქართული ტრანსფორმაციისთვის? “ევრო-
პული ინიციატივა – ლიბერალური აკადემია თბილისი” თბილისი, URL: <http://ei-lat.ge>
- Goldin C, Katz LF (2008) The race between education and technology. Belknap, Cambridge, MA
- Engerman SL, Sokoloff KL (2012) Economic development in the Americas since 1500: endowments and
institutions. Cambridge University Press, Cambridge

Human Capital as a Crucial Resource for Delivering Results on Essential Challenges

Merab Baratashvili

Associate Professor, Akaki Tsereteli State University
merabib@gmail.com

Tornike Baratashvili
PhD student

Abstract

Human capital has always attracted the attention of many people, for the purpose of studying it and various social events related to it, works have been created by many authoritative researchers. Parallels are drawn that make it clear what results the possibility of turning human capital into an essential resource can bring for the owner of the resource and society as a whole, the main types of human activity are presented, according to which directions it is necessary to take appropriate decisions in a timely manner, including those equipped with intellectual and professional resources corresponding to modern requirements. In order to form multi-professional teams of people.

Keywords: Human capital, human resources, cooperative, green construction, energy efficiency, training and retraining

JEL: O15

DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.12>

For citation: Baratashvili M., Baratashvili T. (2023) Human Capital as a Crucial Resource for Delivering Results on Essential Challenges. International Scientific Conference "Human Capital, Institutions, Economic Growth". Proceedings. Kutaisi University. pp. 96-103. DOI: <https://doi.org/10.52244/c.2023.11.12>

References

Statistics National Service of Georgia. Local export (export without re-export) January-March 2022. (19.04.2022) URL: www.geostat.ge

Singapore, Estonia, Switzerland: target models for Georgian transformation? "European Initiative - Liberal Academy Tbilisi", Tbilisi, <http://ei-lat.ge>

Goldin C, Katz LF (2008) The race between education and technology. Belknap, Cambridge, MA

Engerman SL, Sokoloff KL (2012) Economic development in the Americas since 1500: endowments and institutions. Cambridge University Press, Cambridge